

"ומקדשי תיראו"

על מצוות מורא מקדש והיחס הנכון להר הבית בימינו

| גליון מספר 1 |

אל יחרסו אל ה'

"לדוד, שמחתי באומרים לי בית ה' נלך"

מדברי רש"י על פסוק זה עולה כי אמירת ההמון 'בית ה' נלך' לא היתה פשוטה לדוד, אשר בגזירת ה' לא יכול היה לבנות את בית המקדש. אף על פי כן משתבח דוד ואומר לפני ה': "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך".

בהתעוררות הנוכחית של הכמיהה לבית המקדש, ישנו בוודאי הרבה מן החיוב, ויש לשמוח בה. עם זאת, מקובלנו מספר הכוזרי שבענייני עבודת ה' אי אפשר לפעול רק לפי הכוונת השכל והרגש, אפילו אם הם טהורים וזכים, אלא דרוש ציווי מפורש – "ואין בעבודת האל סברא ולא הקשה ולא התחכמות" (מאמר ראשון סעיף צט). אסור להיסחף עם הזרם המנסה לשנות את המוסכמות מימים ימימה ביחס למקום המקדש, ויש צורך לברר את הבר מן התבן, בעיקר ביחס לסוגיה חמורה זו של קדושת המקדש והר הבית.

האמת היא שלכאורה הדברים פשוטים. כאשר רואים את מכתב גדולי הדור הקודם והנוכחי – הגאונים הרב צבי יהודה קוק, הרב יחזקאל אברמסקי, הרב שלמה זלמן אויערבך, הרב אליעזר יהודה ולדנברג (ה"ציץ אליעזר") הרב אברהם שפירא, הרב מרדכי אליהו, הרב יוסף שלום אלישיב, הרב עובדיה יוסף ועוד ועוד – קשה מאוד להתעלם מדבריהם. רבים גם מבינים כמושכל פשוט שלפני העליה באופן פיזי להר ה', הבעייתית כל כך מבחינה הלכתית, דרושה עבודה רוחנית רבה והשקעה גדולה כדי להיות "נקי כפים ובר לבב, אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה" הן במובן האישי והן במובן הציבורי.

אולם, מכיון שהעולים להר הבית מעוררים גלים רבים והופכים את הענין ל"טרנד" סוחף, ראינו צורך לחזור על הראשונות ולברר את הדברים באופן יסודי, באמצעות הצעת הדברים בדרכה של תורה (במגבלות המקום ויכולת הקריאה). גיליון זה הוא בע"ה הראשון בסדרה של גליונות שבהם נדון בסוגיה זאת. יקרא הציבור וישפוט להיכן מובילים הדברים.

האם יש מצוה לעלות להר הבית?

יש הטוענים שישנה מצוה לעלות להר הבית – "לשכנו תדרשו ובאת שמה" (דברים יב, ה). נראה שטענה זו צריכה עיון גדול. מלבד זאת שלא מצינו מצוה כזאת במנין המצוות, חז"ל (ספרי ראה ח) למדו מפסוק זה שיש צורך לחפש ולמצוא היכן נמצא "המקום אשר יבחר ה'" המוזכר בראשית הפסוק, או אולי שיש ענין לעלות לבית המקדש בבנינו (כרמז ברמב"ן) אולם בשום מקום לא מוזכר שיש ענין לעלות פיזית למקום המקדש (ועיין בדברי הרב יהושע כ"ץ שליט"א לקמן שהביא את הרמב"ן בראשית כה, כב "ואני לא מצאתי דרישה אצל ה' אלא תפילה"). עוד יש המביאים את המכילתא דרשב"י, שמות כג, כה: "ועבדתם את ה' אלקיכם" – זו תפילה... ד"א 'ועבדתם את ה' אלקיכם' – עבדהו בתורתו, עבדהו במקדשו". פשט דברי המדרש הוא שאלו פירושם שונים לפסוק – סוג אחד של עבודה הוא התפילה, וסוג שני – לימוד התורה ועבודת המקדש, עבודת הקרבנות. אמנם הרמב"ם (ספרי המצוות מצוה ה) הביא מדרש זה בענין התפילה, ומכאן יש המוכיחים שישנה מעלה מיוחדת בתפילה בהר הבית.

מלבד העובדה שכיום, לבושתנו, לא ניתן לנכנסים להר הבית להתפלל בצורה הראויה¹, גם הרמב"ם שהביא מדרש זה בהקשר לתפילה כתב: "רוצה לומר הכוון אליו להתפלל שם כמו שבאר שלמה ע"ה" – **מקור זה מורה את כיוון התפילה, ולא את המקום שבו ראוי להתפלל**. כך הבין את הדברים הכסף משנה, שהביא אותם על דברי הרמב"ם (תפילה ונשיאת כפים א, ג): "והכל יהיו מתפללין נכח המקדש": "נ"ל שלמד כן מדאמרינן במשנתו של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי 'את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד' – עבדהו בתורתו עבדהו במקדשו, כלומר להתפלל נכחו, וכן כתב רבינו בספר המצוות אשר לו"².

מלבד כל האמור, העולים להר הבית עושים זאת באופן שלפי דעתם אין בו חשש לכניסה למקום המקדש בשל טומאת מת, ואם כן הם אינם נכנסים למקום שבו לפי טענה זו ישנה מעלה גבוהה יותר לתפילה, וגם מבחינה זו לא הועילו בעלייתם מאומה.

¹ עיין רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים ד, טו-טז: "כוונת הלב כיצד, כל תפלה שאינה בכוונה אינה תפלה... מצא דעתו משובשת ולבו טרוד – אסור לו להתפלל... כיצד היא הכוונה, שיפנה את לבו מכל המחשבות".

² אמנם יש אומרים שיש לגרוס אחרת בספר המצוות, ועל פי דבריהם נראה קצת כי כוונת הרמב"ם שישנו ענין להתפלל במקדש גופו, אך מלבד זאת שאין הדברים ברורים, וודאי אין בהם כדי לדחות את הגירסה המקובלת ברמב"ם (ואכמ"ל), כבר הורה זקן – מרן ר' יוסף קארו בכסף משנה שזו הכוונה.

ועיין משיב דק לר' צדוק הכהן מלובלין אות סא: "ונראה דסבירא ליה (- לרמב"ם) דבמקדש לא היו תפילות כלל, דכהנים העוסקים בעבודת הקרבן עצמו לא הוצרכו לתפילה שכנגדן ורק כשיקראו קריאת שמע של שחרית אז אמרו גם שתי ברכות עבודה ושים שלום ותו לא מידי ורק ישראל במעמדן וכן הלויים שלא עסקו בעבודה וכהנים הפנויים מעבודה הם התפללו גם כן ולא במקדש עצמו בעזרה רק בבית הכנסת או בלשכה הגדולה".

הנה כי כן, לא מצאנו שישנה מצוה בעליה להר הבית³

המצוה האחת, הקיימת לכולי עלמא – כך נראה – כלפי הר הבית בזמן הזה היא - **מצוות מורא מקדש**. מצוה זו נוהגת לא רק בבית המקדש אלא אף בהר הבית, כפי שאומר הרמב"ם (בית הבחירה ז, א-ב ע"פ הגמרא בברכות נד, א): "מצות עשה **ליראה מן המקדש** שנאמר 'ומקדשי תיראו'..." ואי זו היא יראתו? לא יכנס אדם **להר הבית** במקלו או במנעל שברגליו וכו' ". הרב קוק זצ"ל (משפט כהן צו) מאריך להוכיח שמצוה זו נוהגת גם לדעת הראב"ד הסובר שקדושת המקדש קדשה רק לשעתה ולא לעתיד לבוא.

מורא – מתוך קרוב או ריחוק?

בחוברת לשכנו תדרשו (הערה 10) הביא הרב אלישע וולפסון את דברי הרה"ג נחום אליעזר רבינוביץ' שליט"א, ראש ישיבת מעלה אדומים בענין מצוה זו: "לכאורה היה מקום לחשוב שמצוות יראה, אע"פ שהיא מצוות עשה, מתקיימת בשב ואל תעשה (- כלומר באי-עליה להר הבית)... אבל אין לפרש כך, מצוות יראה היא מצווה חיובית המתקיימת בקום ועשה... כלומר, רק מי שנתקרב למקום המקדש ונכנס עד למקום שמותר להכנס ונזהר שלא לפרוץ את הגבולות ומקפיד על כל ההלכות המוזכרות במצוות 'יראה' - ... בכך מקיים את מצוות העשה של יראה".

דברים אלו נראים תמוהים מהמשך דברי הרמב"ם שם (שמשום מה הושמטו מן הציטוט שם באותה חוברת): "ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה". מקור הרמב"ם הוא דברי המשנה בברכות (ט, ו), שאותה מסביר הרמב"ם בפירוש המשניות: "**אסור להכנס לכתחלה לאותו ההר הנכבד אלא לאיזה ענין מעניני העבודה**". אם כן, מפורש ברמב"ם שמדין מורא מקדש אסור להכנס להר הבית אלא בהקשר לעבודת המקדש. **במצוות מורא מקדש כלול איסור כניסה להר הבית**. דברים נוקבים אלה מדברים בעד עצמם.

כדי לבאר את הדברים נביא את דברי מרן הרב קוק במשפט כהן¹: "ראו חז"ל ללקיים קדושת המקדש, כדי שתתמיד בנא היראה העליונה של מורא מקדש, ו'לא מן המקדש אתה מתירא אלא ממי שזההיר על המקדש' כיבמות (ו, א) ... וכשם שהתורה הרחיקה את האדם ברוב הפעמים מן המקדש, ודוקא ע"י הרחוק יכנס הגודל והמורא בלב, וכמ"ש הרמב"ם במורה נבוכים באריכות דבריו בפמ"ז משלישי, וכן החינוך במצוה קפ"ד בענין ל"ת ד'ואל יבא בכל עת אל הקודש'. ומצינו יחש הקדושה והכבוד ע"י הרחקה ושלילת קירוב כהא דתמורה (ד, א), שרצה לומר אזהרה למוציא שם שמים לבטלה מ'את ד' אלקיך תירא' או מ'ליראה את השם הנכבד והנורא' לגי' רש"י שם, ועל כל פנים אין אנו אומרים שתהיה היראה על ידי התקרבות הזכירה - להזכיר את ד' בתדירות, אלא על ידי הזהירות מלהזכירו לבטלה (מדרש תנחומא פ' מקץ ט: אמר רבנו הקדוש להתפלל בכל שעה אסור שלא ינהג קלות ראש בגבורה.). וכל כך גדול הוא כח הזכרון של הכבוד והמורא של הקדושה שבא דוקא על ידי שלילת הקירוב ועל ידי ההרחקה שמתוך יראת הרוממות והכבוד, עד שאת השם הקדוש בעצמו, שם העצם, הרי אסור לנו להזכיר כלל חוץ למקדש, ו'זה שמי לעלם' כתיב כפסחים (ג, א) ... ואם כן **כל יסוד המורא משתרש בלבבנו דוקא על ידי ההתרחקות** ואי-ההזכרה, שזה מורה לנו שאין אנו מוכשרים למעלה עליונה זו של הזכרת השם הקדוש.

והבי נמי על ידי מה שאנו נזהרים מלהתקרב בהיותנו טמאים אל המקום הקדוש הרינו מקיימים מצות מורא מקדש, והוא יותר יקר מאותה היראה הבאה בדרך קירוב בעת שאין אנו מוכשרים לו... אין פלא אם תחת להתנהג עם המקום הקדוש בדרך גסות וכניסה של טומאה, שהיה בלא ספק מתנהג כך אם לא היה איסור להכנס בו בטומאה כבזמן הזה, הרחיקו אותנו חז"ל מלהתקרב אליו, אפילו לשם רנה ותפילה, שאין הריוח הזה כלום לגבי ההפסד של גסות הלב במקום המקודש הזה, והננו עומדים ביראה מרחוק ומצפים לחסד ד' שישוב ירחמנו ויאר לנו באור גאולה שלמה, שנזכה על ידה לטירה גמורה, באופן שנוכל להתקרב לבית תפארתנו בכל מדת הקדושה הראויה לו".

אם נתמצת את דברי הרב – היראה מפני דברים גדולים מתבטאת בעיקר בשמירת המרחק הראוי מהם. הרב מביא לכך דוגמה משם ה' – היראה דורשת שלא להזכיר את שם ה' לשוא, ואת השם המפורש אין מזכירים כלל מפני יראת ה'. באותה מידה, אומר הרב, היראה דורשת להתרחק ממקום המקדש. רק מתוך כך ניתן יהיה לבנות את היחס הנכון כלפיו, וכשתוכשר השעה, ויוכשר הדור - להתקרב אליו.

ישנן עוד טענות התומכות לכאורה בעליה להר הבית, כגון מצוות כיבוש וכדו'. ובכלל, לב מי אינו מתפלץ בראותו "נכרים מקרקרים בהיכלו". בנושאים אלו נדון בע"ה בגליונות הבאים.

³ במסגרת זו לא התייחסנו למצוות עליה לרגל ולשאלה אם היא נוהגת היום.

⁴ מעניין לציין כי בנוסח השלם של דברי הרב (שהודפס מהמ"י בסוף הספר טוב ראי' על מסכת זבחים, עמ' ריו) מופיעים דברים אלו בתשובה לשאלה: "לאיזה מטה יאסור רבנן הכניסה הכות' להרחיקנו מן המקום הקדוש הזה לבלי לשפוך שם רנה ותפלה, במקום אשר היה להם לקרבנו שם לעבודתו ולחלולתו וזכרונו שלא ישכח" – טענה שנשמעת גם כיום לא פעם.

והשמותי את מקדשיכם: עליה להר הבית בזמן הזה הרב צבי קוסטנר

ראש ישיבת "מדברה כעדן", מצפה רמון

.....

לפני כמה מאות שנים זיכנו ד' יתברך להתחיל ולשוב לציון ולחונן עפרה, ומאז התעוררה השאלה האם מותרים לנו לשוב ולעלות אל הר ד' העומד בשיממונו. בכדי לענות על שאלה זאת יש לברר את דיני ההרחקה מהר הבית, את תוקפם כיום, ואת מיקום שטח הר הבית המקודש בתוך מתחם הר הבית כיום.

והנה בשעת חניית ישראל במדבר, היה מחנה ישראל מחולק לשלושה מחנות: "מחנה שכינה", "מחנה לוי" ו"מחנה ישראל". מהתורה מצוה אסור בכניסה לכל המחנות, ואם נכנס עובר בלא תעשה ולוקה; זב ובעל קרי וטומאת יולדת, מותרים בכניסה למחנה ישראל ואסורים בכניסה למחנה לוי ושכינה, ואם נכנסו עוברים בלא תעשה ולוקים; טמא מת מותר בכניסה למחנה ישראל ולמחנה לוי, אך אסור בכניסה למחנה שכינה. ואם נכנס חייב כרת. "מחנה שכינה" התחלק אף הוא לשלושה חלקים: קודש הקודשים, ההיכל, והעזרה. הכניסה למחנה לוי מותרת רק תוך הקפדה על דיני "מורא מקדש", דהיינו שלא יכנס אדם במקלו או במנעל שברגליו או באפונדתו או באבק שעל רגליו או במעט הצרורות בסדינו, ושכניסתו תהיה רק לצורך מצוה; הכניסה לקדושת מחנה שכינה מותרת רק לכהנים בשעת עבודה, וכהן הנכנס שלא בשעת עבודה עובר בלא תעשה ולוקה; הכניסה לקודש הקודשים אסורה לכל אדם, מלבד לכהן הגדול ביום הכיפורים. והנכנס שם באיסור חייב מיתה בידי שמים.

בשעה שבית המקדש היה קיים, חלוקת שלושת המחנות עמדה בעינה, "מחנה ישראל" היה השטח שבתוך חומות ירושלים, "מחנה לוי" היה השטח שבתוך חומות הר הבית, ו"מחנה שכינה" היה השטח שבתוך חומות העזרה, אלא שבבית המקדש נוספה עזרת הנשים מזרחית לעזרה ("עזרת ישראל"), וכן נוסף החיל שהקיף את חומות העזרה. עזרת הנשים והחיל היו אמנם על שטח "מחנה לוי", אלא שמדרבנן גזרו ש"טבול יום" אסור בכניסה לעזרת הנשים, ושנוכרים, טמאי מת ובעלי נדות אסורים בכניסה לכל שטח החיל.

מצאנו בסוגיות רבות בבבלי, בירושלמי ובתוספתא שנחלקו תנאים ואמוראים האם קדושה ראשונה של ירושלים והמקדש, שקידשו דוד ושלמה, קידשה לשעתה או אף לעתיד לבא, ולמחלוקת זאת יש חשיבות מכרעת לעניינינו, משום שאם הלכה כמאן דאמר שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, הרי שאף בזמן הזה, כל האיסורים בנוגע לכניסה להר הבית בעינם עומדים. רובם המוחלט של הראשונים פסקו שלענין קדושת ירושלים ובית המקדש, קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, והלכך אף בזמן הזה כל האיסורים בנוגע לכניסה להר הבית בעינם עומדים. כך הובא במקומות רבים בתוספות ובתוספות הרא"ש, שיש חילוק בין קדושת ארץ ישראל לקדושת ירושלים והמקדש, שקדושת ארץ ישראל קידשה רק לשעתה, וקדושת ירושלים והמקדש קדשו לשעתה ולעתיד לבא. וכך פסקו הרמב"ם, התרומה, סמ"ג, ספר החנוך וראשונים נוספים.

חלק על כך הראב"ד, שכתב על דברי הרמב"ם כי הקביעה שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולעתיד לבא "סברת עצמו" היא זו ולא ידעתי מאין לו", והביא הראב"ד שתי הוכחות לכך שקדושה ראשונה קדשה רק לשעתה, ובטלה לאחר החורבן. אלא שעל דברי הראב"ד ש"סברת עצמו" היא זו ולא ידעתי מאין לו" השיב הכסף משנה שמוכח מפשטות הסוגיות שאכן נפסק להלכה שקדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא. הרא"ה במשפט כהן האריך להביא ראיות רבות ממשנה, תוספתא, בבלי, ירושלמי ומדרש, שנפסק להלכה שקדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא. כמו כן על הוכחות הראב"ד שקדושה ראשונה קדשה רק לשעתה השיבו האחרונים ודחו את שיטתו. יתר על כן, הרא"ה האריך להוכיח במשפט כהן שאף על פי שסובר הראב"ד שמכיון שקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא אין כיום איסור כרת בכניסה בטומאה לעזרה, אין הראב"ד יכול לחלוק על דברי חז"ל: "והשמותי את מקדשיכם - אף על פי ששוממין בקדושתן הן עומדים", ולכן מוכרחים לומר שגם הראב"ד סובר שקדושת המקדש עומדת גם בחורבנו, אלא שפקיעת קדושתו הראשונה חלה רק בנוגע לאיסור כרת, אבל איסורי הלאווים והעשים של קדושת מחנות, קיימים גם בחורבן הבית מדאורייתא, או לכל הפחות מדרבנן. בדרכו זו של הרא"ה וכיוצא בה הלכו עוד אחרונים רבים, לפנינו ולאחריו.

להלכה פסקו הגר"א, המג"א והמשנה ברורה כרובם המוחלט של הפוסקים שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא, והלכך כל איסורי ביאת מקדש, חובת מורא מקדש, ואיסור כרת במחנה שכינה קיימים גם בזמן הזה. כיוון שהיום אין לנו אפר פרה אדומה וכולנו בחזקת טמאי מתים, נמצא שכל הנכנס בזמן הזה לעזרה מסתכן בחיוב כרת. ובשל כך נהגו ישראל מדורי דורות לאסור כל כניסה לשטח הר הבית, שאין אדם יודע היכן בדיוק היה המקדש והיכן העזרות והחיל.

יש מן האחרונים שניסו להוכיח שניתן להעריך כיום מהו תחום "הר הבית המקודש" והיכן גבולות המקדש והעזרות בתוך הר הבית, אלא שגם לאחר כל החשבוניות והמחקרים, עדיין אין ספק מוציא מידי וודאי. רבות השיטות והחישובים שהועלו ואין אנו יודעים בוודאות גמורה היכן הוא שטח הר הבית המקודש והיכן היה המקדש בתוך שטח הר הבית המקודש, והלכך אסור באיסור חמור לעלות כיום לכל הר הבית.

ואף על פי שיש שטחים בצפון הר הבית ובדרומו שהם קרוב לוודאי תוספת והרחבה של הר הבית המקודש, וממילא אינם קדושים בקדושת "מחנה שכינה" ואף לא בקדושת "מחנה לויה", בכל זאת העלייה להר הבית אסורה מכל וכל, משום שבכניסת יהודים למקומות האסורים הם מתחייבים בכרת, או במיתה בידי שמים, או עוברים בעשה ובלאוויים, מלבד הלכות טהרה וטומאת מקדש החמורות שאין רוב העם זהיר בהן בימינו, ואם נבוא להתיר בימינו את העלייה, לא נוכל ליצור מציאות שיהיה פיקוח על כך שכל מי שעולה, יעשה זאת בקדושה ובכל הלכות טהרה, ושכניסתו תהיה רק למקומות שאין בהם כל חשש איסור, ורק לצורך מצווה. בעוונותינו הרבים ניהול שטח הר הבית מסור לידי השועלים, ואין לרבנות הראשית לישראל שום יכולת שליטה ופיקוח על העולים להר ועל מעשיהם בתוך ההר. אם נתיר את העלייה להר הבית, יהיה זה "משחק באש", זה יאמר בכה וזה יאמר בכה, והמקום שאמור לאחד את לב כל ישראל ייהפך לזירת קרב הלכתי ופוליטי.

יש טוענים שמי שכיום עולה באיסור להר ימשיך לעלות כדרכו גם אם תתיר הרבנות הראשית את העלייה להר הבית, ולא משום שהותרה הכניסה, ואדרבה, אולי כשיראה רבים ויר"ש עולים בטהרה ונזהרים בגבולות המותרים (לשיטתם) אף הוא יתחזק בדבר. אך אין זו סברה כלל, משום שרבים וטובים מעמך בית ישראל לא נכנסים כיום להר מפני שיודעים הם שהדבר אסור, ואם יותר הדבר, הם לא ידקדקו בפרטי ההלכות לדעת כיצד ולכן בדיוק מותר לעלות ויכשלו חלילה באיסור כרת ובשאר איסורים. אנו איננו צדיקים פרטיים, יש לנו אחריות על כלל ישראל.

זהו אחד הטעמים העיקריים שבגללם אסרה הרבנות הראשית לדורותיה את הכניסה להר הבית בזמן הזה – **עד ביאת משיח צדקנו**. וכך הורו גדולי ישראל הפוסקים, כגון הרב שלמה זלמן אויערבאך, הציץ אליעזר, הראשון לציון מרן הרב מרדכי אליהו, הרב בן ציון אבא שאול, הרב יוסף שלום אלישיב, הראשון לציון הרב עובדיה יוסף, ועוד רבים מגדולי הפוסקים, וכך פסקו רבותינו ראשי ישיבת מרכז הרב: מרן הראי"ה קוק, רבנו הרצ"ה ומרן הרב אברהם שפירא, שרוב תלמידי החכמים הציוניים היום הם תלמידיהם, וכידוע שאג על כך מרן הרב אברהם שפירא בשיחתו האחרונה ביום ירושלים ה'תשס"ז: "פשוט וברור, כי על פי ההלכה, אסור להיכנס לתחומי הר הבית, ולא מפני שאין המקום ברשותינו, אלא מפאת הציווי הגדול והעמוק של 'מורא מקדש', לא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שציווה על כך", וכך הורה מרן הרב זצ"ל לחזור על היסוד הזה. וכך הוחלט מאז מקדם על ידי גדולי ישראל, והרבנות הראשית לישראל. ופלא, היאך מעודדים יהודים לעלות להר הבית. אל לנו לשנות כי הוא זה בעניין הלכה זה ממה שנהגו בכל הדורות בנוגע לשמירת קדושת המקום. וכשם שקיבלו שכר על הדרישה, כן יקבלו שכר על הפרשה".

הדבר היסודי שצריך להבין ביחס לשאלת העלייה להר הבית בזמן הזה, הוא ששאלה זאת איננה שאלה פרטית שכל מי שהגיע להוראה יכול להביע בה את דעתו, שאלה זאת היא שאלה חמורה ששייכת ל"הלכות צבור" בהן רק גדולי הדור יכולים לפסוק, ועל כן אין לנו אלא לציית לגדולי הדור שפסקו בתוקף שאסור לעלות להר הבית בזמן הזה. וכבר כתב מרן הרב אברהם שפירא: "רק גדולי תלמידי החכמים שבדור, שכוחם לפסוק בשאלות החמורות בכל חלקי התורה, ופסקיהם מקובלים בישראל, ראויים לפסוק בשאלות אלה הנוגעות לכלל ישראל. כל מי שלא הגיע למדרגה זאת עליו להימנע מלפסוק בעניינים אלו, ואם בכל זאת מורה הלכה, כבר כתב עליו הרמב"ם: "רשע שוטה וגס הרוח", ועליו נאמר: כִּי רַבִּים הָלָלִים הָפִילָה וכו', ועליו נאמר: וַיַּצְמִים כָּל הָרִגָה אֱלֹהֵי הַתְּלִמִּידִים הַקְטִנִּים שֶׁלֹּא הָרְבוּ תוֹרָה כְּרָאוּ, וְהֵם מִבְּקָשִׁים לְהַתְגַּדֵּל בְּפָנֵי עַמִּי הָאָרֶץ וּבִין אֲנָשֵׁי עִירָם, וְקוֹפְצִין וְיוֹשְׁבִין בְּרֹאשׁ לְדִין וּלְהוֹרוֹת בִּישְׂרָאֵל, הֵם הַמְרַבִּים הַמַּחְלֹקֶת וְהֵם הַמַּחְרִיבִים אֶת הָעוֹלָם וְהַמַּכְבִּין נֶרֶה שֶׁל תוֹרָה וְהַמַּחְבִּלִים כֶּרֶם ה' צְבָאוֹת, עֲלֵיהֶם אָמַר שְׁלֹמֹה בַּחֲכָמָתוֹ: אֶחָדָם לָנוּ שְׁעָלִים שְׁעָלִים קְטָנִים מִחֲבָלִים כְּרָמִים".

צריך להדגיש, שמה שאנו אוסרים את העלייה להר הבית אינו מפני פחדנו להרגיז את השועלים. אנו אומרים בפה מלא, שבשם שהכניסה ליהודים אסורה, כך גם הכניסה לנוכרים אסורה, שכן נוכרים אסורים בכניסה מהחיל ואילך, ואף הם אסורים לדור בירושלים. ואנו קוראים לממשלת ישראל להפקיע את השליטה על הסדרים בהר הבית מידי הווקף ולהעבירה לידי הרבנות הראשית לישראל.

כמו כן יש לדחות בכל תוקף את הטענה שהאוסרים את העליה להר הבית בדורנו עושים זאת 'מתוך השתייכות לדור הגלות, מתוך נפש שפלה ומתוך רפיון ידיים בצפייה לבניין אריאל'. נפשנו נפש גאולית היא, ומצפים אנו ומייחלים בכל תוקף לבניין אריאל ולחידוש הקורבנות, ובלמוד תורתנו ובהפצתה אנו מכשירים את הדרך לכך. אדרבא, רואים אנו עין בעין כי העלייה להר הבית בזמן הזה, אינה תורמת דבר לבניין אריאל, אלא רק הורסת ומחריבה את חומות הקדושה. לא פריצת החומות תקרב את המקדש, אלא דווקא גודל הצפייה וההתבוננות על מצב הדור ודרך תיקונו. עלינו להכיר במצב הדור ולהבין שרבה העזובה ומתוך כך לשנס מותניים ולקחת אחריות על בניין התורה בעם ישראל, ולהגדיל תורה ולהרבות אמונה בתוכנו, ומתוכנו להפיץ את אור התורה ואהבת החסד בכל מרחבי ארצנו, מתוך גודל ההבנה ש"וְכָל בְּנֵי־לְמֹדֵי ד" – כל עם ישראל שייך ללימוד התורה.

נאמר בתורה בפרשיות המשכן: "וַיֵּשְׁבוּ אֲרֹנִי", ואמרו חז"ל במדרש: "מפני מה בכל הכלים האלה כתיב 'ועשית', ובארון כתיב 'ועשו' ארון? אמר רבי יהודה ב"ר שלום: אמר לו הקדוש ברוך הוא: יבאו הכל ויעסקו בארון כדי שיזכו כולם לתורה". כך מלמדת אותנו התורה: "נִהְלַתְּ בְּעֶזְרִי אֶל נִוָּה קִדְשֶׁךָ" ואמרו חז"ל: "אין עוז אלא תורה", רק מתוך עוזה של תורה נזכה לבניין נווה קדשנו. במהרה בימינו אמן.

מי יעלה בהר ה' ? כנגד מגמת העליה הרב יהושע כ"ץ

רב העיר מעלה אדומים

על הנושא הזה **יראתי לכתוב**; נזכר אני ברוח דבריו של גדול בגדולים, ענק מדורות ראשונים כמלאכים, רבי אהרן הלוי מברצלונה, בספר החינוך במצוה צ"ה, היא מצות בנין בית הבחירה, שלא פתח בעניין המצוה אלא אחר הקדמה; וקטן כמוני ייתלה בדברי קודש של גדול זה. אלו דבריו:

"אכן מיראתי להתקרב אל משכן ה', כי ידעתי, **כל הקרב הקרב - אם לא יתקדש למדי - לא יראה הבית וחי**. גם הכהנים הנגשים לעבודה - יתקדשו בבואם אל הקדש לפנים, והלויים אחר הטהרו וינף אהרן אותם תנופה - טרם יתנו קולם בהיכל ה'. אמרתי גם אני אגיד עצתי, ואערוך התנצלותי נגד זקני, וארחץ בנקיון כפי טרם אעלה בית ה'".

מדוע שיניתי דעתי, והקדשתי זמן לכתוב על הנושא? התעוררתי לכך לאור העובדה שהחלה תנועה חזקה למען עלייה להר הבית, ומעודדים אותה בכתב ובעל פה. ורבים, מהם מחבריי, הגדולים ממני או "בני גילי", אשר **מתנגדים וכואבים את המצב**, מהם תלמידי חכמים וצדיקים - מילאו פיהם מים. אי לאות החלטתי לכתוב ולהיות אף להם לפה⁵. למה באמת רובם מילאו פיהם מים? מדוע אינם יוצאים בגלוי ובקול גדול נגד? יתכן שישנן סיבות נכונות לשתיקה זו, אך, במחילתם, חוששני שלפעמים הדבר נובע מחולשה. וזאת כי כבר **יצרו אוירה**, שמי שאינו עולה כאילו חלילה לא אכפת לו כבוד המקום, וכאילו ח"ו אינו מהמצפים לראות את בית ה' נישא וירושלים בתפארתה. דברים אלו, כמובן, חסרי שחר ואין להם כל אחיזה במציאות.

בטרם אתחיל לנמק את איסור העליה להר בית ה', אשתף אתכם בכמה מהרגשותי - המבוססות על דברי חז"ל והראשונים - בקשר לנושא:

א. אני נמצא בהר הבית לפחות שלוש פעמים ביום, ואל תבהלו ממה שאומר כעת: אני - לא רק מעבר לגבולות העזרה [שגם על מקומם המדויק - יש ויכוח], אלא ממש בתוך ההיכל. הרגשה זו נובעת מדברי הטור באורח חיים סימן צ"ה: "צריך שניתן עינינו למטה כנגדו, ונחשוב כאילו אנו עומדים **בו (=במקדש) ומתפללים**, וליבנו נכוון למעלה". כך גם בשולחן ערוך שם סעיף ב: "**ויחשוב כאילו עומד בבית המקדש**".

המעין ברמב"ם בספר המצוות יראה שהרמב"ם כבר רמז על כך במצוה ה', מצוות עבודה בתפילה. זה לשונו שם - בהתבססו על מדרשים: "אמרו... מנין לעיקר תפילה מצוה? מהכא: 'את ה' אלוך תירא ואותו תעבוד'; עבדו בתורתו, **עבדו במקדשו. רוצה לומר: הכוון אליו להתפלל שם**". הרי שהרמב"ם לימדנו **להרגיש זאת בכל תפילה, שאנו מתפללים כעת שם**. לא קל לדמיון זאת, אבל אחר תרגול שוב ושוב זה עובד. אפשר גם להתעלם בדמיונו מקיומם של המסגדים, כמו שיהיה בקרוב בלי ספק.

מי שחש כאמור כדברי הטור והשולחן ערוך שצוטטו, **נמצא בהר הבית לפחות שלוש פעמים בכל יום, ברוחו**. איככה נוכל לעמוד במקום זה ולא להתרגש עד כדי איבוד החושים, ובלי להשתטח ארצה וליפול על פנינו, מתוך התבטלות גמורה מפני השם הנכבד והנורא. הלא זוהי מהות המצווה נוראת ההוד - "**מורא מקדש**". מצווה זו נוהגת בזמן הזה בדיוק כבזמן המקדש. כך פסק הרמב"ם (הלכות בית הבחירה פרק ז' הלכה ז'): "אע"פ שהמקדש היום חרב בעוונותינו **חייב אדם במוראו כמו שהיה חייב בבניינו**... לא יקל ראשו וכו'". קוראים יקרים! לא מדובר במורא מהמקום הזה; שימו לב ללשון הרמב"ם (שם הלכה א'): "**...ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שציווה על יראתו!!!**".

אסביר בס"ד יותר. מאז ומתמיד חינכו אותנו שאין זה אתר היסטורי - ארכיאולוגי מרגש השייך לנו, אשר היו בו בעבר שני בתי המקדש; אלא: תשמעו, תתרגשו ותזדעזעו! כאן "הדום רגליו", פה שוֹרָה שכנית אל-ל. כאן, כדברי הרמב"ם הנ"ל, מוטלת על כל יהודי **חובת התגברות מורא האלוקים**, כי זה המקום אשר בחר ה'. וכאן אתה ממש עומד לפני ה'.

ג. הרי נאמר: "מי יעלה בהר ה'... נקי כפים ובר לבב..." ואני, הכותב, כל כך רחוק ממדרגה זו.

אולם באמת לא אלו הסיבות לאי העליה; עלי לפרוש את היריעה על כל המכלול, וכך אעשה בס"ד.

5. מידי פעם אוחז אני בעט, ירושה היא לי מאבותי. מנסה אני לעמוד על האמת ולא לסטות ממנה; לכתוב רק דברים שקולים, היוצאים מן הלב, ושנראה שיעשו נחת רוח לבורא יתייש. תוך כדי כתיבת מאמר זה, עלה בדעתי שהנני זוכה בחסדי ה', בהעלאת דברים אלו היוצאים מן הלב על הכתב - לקיים מצוות #מורא מקדש - הנוהגת גם בזמן הזה, כדלקמן.

יסלחו לי שאפתח בצורה בוטה: המחזה הנגלה לנגד עינינו נראה הזוי ובלתי יאומן. כוונתי לנטייה חזקה, ההולכת ומתגברת, שהחלה לפשוט לאחרונה ולתפוש תאוצה, לקיים: "קומו ונעלה ציון", לתוככי הר הבית המקודש. בשער עיתון "בשבע", בשבת שאחר ט' באב, הייתה תמונת ענקית בה נראים עשרות, אבות ובנים, צעירים ואף ילדים, עומדים על ההר. הם מצולמים ביחד עם "מאורת הישמעאלים", והכותרת של העיתון היא: "מגמת עליה". מספרים שהיו שם - באותו יום מר - מאות רבות.

המגמה נובעת מתפיסת עולם שאי-אפשר להזניח את המקום להיות מרמס לרגלי "שועלים" ערמוניים שהילכו בו.⁶ תחושה בריאה היא זו! קל מאד להזדהות עמה. וישנם עוד טעמים לעולים, אזכיר אותם תוך כדי הרצאת הדברים. אולם במחשבה בוגרת של תורה, קורה כאן דבר נורא.

עד לפני זמן לא רב, היה ברור לגמרי שאין עולים להר הבית. הצטערנו מאד שהמונים, נוכרים, ולהבדיל אף יהודים אחב"י - עמי הארץ - עולים. אך יראי שמים, מכל החוגים, לא העלו על דעתם להעפיל אל ההר.

והנה רבנים בודדים⁷, החליטו על דעת עצמם, בניגוד למה שאמרו כל רבני ישראל עד כה, והחליטו שמותר לעלות להר הבית אחר טבילה, עד קו מסוים. רבים יצאו נגדם, אבל הם אינם זזים מעמדתם.

אני מצטרף לגדולים ממני, ומעלה את השאלה הגדולה: כיצד מעיזים לעבור על המקובל? וגם חלקם נכנסים לספקות הלכתיים, כיזוע, למרות כל המחקרים. ובלי ספק הם גורמים בעקיפין שאחרים, שאינם בקיאים בגבולות, וכן בהלכות הטהרה - יכנסו למקומות אסורים, ובדרך שאינה מותרת על פי ההלכה, ה' ירחם.

אף כל אלו הטובלים, וכי ראויים הם להיות שם? וכי יודעים, רובם הגדול, כיצד להתנהג שם?

חשוב להזכיר שוב ושוב שכל גדולי ישראל מכל החוגים, והרבנות הראשית לישראל לדורותיה, התנגדו בכל תוקף לעליה לכל שטח הר הבית, כנראה מהטעמים הנ"ל; ומכל מקום - אסרו בלא שום תנאי המוציא מן הכלל.

מאוחר יותר, כדרך כל סחף, התחילו להפיץ שזו מצווה גדולה וחשובה. לא עבר זמן רב ונוצרה ממש תנועת השפעה לעלות; והחלו בשיטתיות לפתות ולהסית צעירים ואף מבוגרים לעלות; ויוצרים אוירה שזו חובה לאומית-מדינית ואף דתית; והגיע הדבר עד כדי כך ש"אנשי הר הבית" מעלים שאלה ותמיהה: כיצד יתכן שאינך עולה?

בין השאר הופצו דברי הבל, שגדולים מדור או שניים קודמים, כגון מרן הראי"ה ובנו הרצי"ה זכר צדיקים לברכה, אילו היו חיים היום, בוודאי היו מתירים ואף קוראים לעלות.

אשאלה מהם: מי מינה אתכם למפרשי דברי חכמים שאינם אתנו - לפי רוחכם, ללא ביסוס כלל? לכולם ידוע שהרב זצ"ל יצא נגד עליה להר הבית בכל תוקף, ואף בנו, ממשיך דרכו, יצא נגד; ואיך יעלה על הדעת שעל סמך סברות והשערות תצרפו גדולים אלו לדעתכם - שמותר לעלות?

יש מהם, הנקראים בני תורה ואפילו רבנים, שהוסיפו עוול והכניסו לפיהם של גדולים מהדור האחרון שכאילו התירו. כגון הרב מרדכי אליהו זצ"ל⁸. והאמת היא שההיפך הוא הנכון. [להוכחה הנני מצרף בה נספח למאמר זה, כתבו - עמיתו לרבנות, שהיה אחד מתלמידי המקורבים ביותר של הראשון לציון הרב מרדכי אליהו, שנים רבות; ולפי דבריו הנאמנים, שקר הם דובריהם].

שמעתי לפני זמן שאמרו ופרסמו שגם אחד הגדולים בדורנו, אחד מרבנותי, הרה"ג רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א, המפיץ תורה במקומות רבים, [ומחוברים עמו גם רבנים ותלמידים משיבות וכוללים ציוניים] - שגם הוא כביכול מהמצדדים בעליה. אמרתי שאיני מאמין לשמועה זו ואין זה יכול להיות, שיחלוק על כל הגדולים ועל המקובל. אכן לפני זמן קצר ראיינו אותו בשבועון "משפחה", ואמר שם דברים חריפים מאד נגד העלייה להר, לכל שטח שהוא.

עוד יש חשש כבד לכשלונות חמורים, כתוצאה מפריצת הגדר, כדלהלן. ידוע הדבר שהרה"ג דב ליאור שליט"א, שהוא בבחינת "דעת יחיד" מתיר לעלות, כמובן - אחרי טבילה ורק עד קו מסוים. והוא הורה חד משמעית שנשים לא תעלינה, אלא ביום חופתן. אינני בא כעת לדון בפסק זה, רק ברצוני להראות לקוראים כיצד הסחף הולך ומתגבר: היום כבר עולות נשים רבות, והדברים ידועים לי ממקורות שונים¹⁰.

6. שמעתי משפטים נוספים ברוח זה, כגון: "כאשר אין יהודים עולים המקום נשלט על ידם"; "עלינו להפגין זקיפות קומה"; "הנה כבר עכשיו, כתוצאה מהעלייה - מתמעט שלטונם".

7. מהם מכובדי הרב נחום אליעזר רבינוביץ שליט"א וכן ידידי הרב יצחק שילת שליט"א - ראשי הישיבה בעירנו מעלה אדומים, ועוד. חשוב לי לציין שאין בי חלילה שום זלזול וחוסר הערכה וק"ל לא התנצחות אישית עם אף אחד מהרבנים והאישים החשובים אחרת ממני בעניין זה. אני מכבד כערך-ומבין היטב לרוחם- ואני חושב שיש לי הרבה מה ללמוד מהם. בתחומים אחרים, אבל זכותי וחובתי הגדולה להביע דעה נחרצת השונה מדעתם, ובפרט מאחר שאיני בונה ומחליט לפי סברת ליבי- אלא נשען על גדולי עולם- ואני מזדהה בכל ישותי עם ההערכות וההיבט למרחוק של גדולים- ובהם רבנותי המובהקים.

8. ראיתי בצער שנוצלה ניצול ציני - הוצאה נאה של רמב"ם יומי, חלק ספר עבודה (אני ראיתי זאת במהדורת כיס), ופורסם שם קונטרס שלם המסית לעלות להר הבית. והוא מתחיל בגדולים רבים- כביכול, שעודדו לעלות. הראשון מהם הוא הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל.

9. רבים מהמתירים מסתמכים עליו, כי לא סביר שחושבים את עצמם "ברי הכי" לחלוק על רובם המכריע של רבני ישראל. לא מזמן פורסמה החתמת רבנים לעודד עליה להר הבית. מחילה אם אעריך, שכמו רשימות רבות של רבנים בנושאים שונים, גם לרשימה זו אין הרבה ערך. כי עם כל הכבוד לכל רב, ר"מ ומלמד; וכי גדולי הדור חתומים שם?! רשימה כזו בוודאי אינה משכנעת אלא רק את המושכנעים כבר, כי רצונם עז לעלות. חלקם הגדול תלמידיו או סמוכים על שולחנו של הרב ליאור, וברור לגמרי שעדיין מכלל המושג "דעת יחיד" - לא יצא. וכבר שמעתי מגדול אחד [שמשקלו רב ביותר], שאמר שאינו יכול להבין, איך יצאו ת"ח כאלה, נגד כל גדולי ישראל ונגד המוסכם מקדמא דנא. והוסיף: הלוואי שלא תצאנה תקלות נוראות מפסק זה. אכן לצערנו מתחילים אנו לראות את התקלות...

10. ראה לדוגמה בתמונת שער של עתון "בשבע" בשבת שאחר ט' באב

העידה בפני בת נאמנה, שאיש ציבור מוכר, בא לאולפן להשפיע על הבנות שתעלנה להר הבית. כבדרך אגב - סיפרה אותה בת, שאיש צעיר זה, לא אמר להן באותה שיחת השפעה, שחייבות לטבול. והוסיפה שידוע לה מחברותיה בבירור שאיש זה מופיע בהרבה מוסדות לאותה מטרה.

אוי לך איש תורני! גם אם חושב אתה שיש לך על מי לסמוך ולעלות, ואתה עושה כן לדעתך - לשם שמים - ניחא. אבל מה תרצה מבנות תמימות אלו? **להסית** נגד כל גדולי ישראל, כאשר כמעט כולם - מתנגדים, וגם הרב הנכבד שהוא "דעת יחיד" אמר שבנות לא תעלנה!?

בוא להשפיע עליהן להתחזק באמונה, באהבת התורה ולומדיה, בדקדוק בהלכה, בצניעות, באהבת לרעך כמוך, באהבת הארץ ובצפייה לגאולה ולבנין המקדש, בזהירות ממפגעי התקשורת ומחברה רעה; אלו הנושאים החשובים והבוערים בעת הזאת; ואל לך לכתת רגליך ממוסד למוסד להשפיע לעלות להר הבית ח"ו.

עם הזכרת נושא זה, חשוב לי לציין שהקפידו ומקיפידים, **שרווקות לא תטבולנה**, ויש לכך **השלכות מאד גורליות**¹¹.

אתאר בצער חלק מתוצאות הסחף. רבים מהעולים, לפחות מהנספחים, בודאי עושים זאת בעין ספורט או לשם החוויה. זה מעניין לטייל שם, אפילו מרתק. ויתכן שאין בזה אף לידים קורטוב של יראת שמים או עליה בקודש, וזה נורא. כיצד יתכן לסייר במקום, אפילו אחר טבילה, כבטיל-סיוור ארכיאולוגי, ומתוך התפעלות מתפאורת מאורת השועלים, מסגד עומר...? גם מצטלמים שם כבטיל באזור עתיקות¹².

שמענו סברות מוזרות ומסוכנות ביותר; ויש שהעזו לעלות על הכתב. בוש אני לצטטם, אבל רואה אני כחובה לכתוב זאת – "על מנת לסתור". שימו לב לטענות סרק אלו, המכעיסות ביותר.

הם טוענים, שכשם שהוכח בעליל שכל אלו שהתנגדו לציונות ואף לעלייה לארץ, לפני עליית הנאצים ימ"ש לשלטון, טעו טעות מרה, ואילו לא שמעו להם תלמידיהם - אלפים ורבבות לא היו נשרפים וכו'; כך גם היום אין צריך לשמוע לרבנים האוסרים, ורק כך יפדה מקום מקדשנו.

כאן ממש צריך לעשות קריעה. ישימו אל ליבם מה הם אומרים. המסקנה מהשואה שצריך ח"ו לבטל את המצווה – ההלכה: "ועשית ככל אשר יורוך", שעליה כתבו רבים מגדולי הראשונים והפוסקים, שהיא תקפה בכל הדורות. ראה לדוגמא ב"ספר חינוך" מצוות תצ"ה ותצ"ו. (יש לעיין בדבריו היטב, בעיקר במצווה השניה). וברור שלדעת הכל, אדם מצווה וחייב לשמוע לרב.

וכי נאמר שכאשר נעלם דבר מעיני הרב וטעה בחיזוי העתיד, נסיק מכך שאין לשמוע יותר לחכמים! הרי זה דבר נורא ואיום! **הטועה בכך - מבטל את כל יסוד מסירת תורה שבעל פה!!!** ודאי שכל מי ששמע לרבו ונספה, נהג נכון בקיימו מצוות רבותיו, וזכה לקדש שם שמים ונמצא בגן עדן; או אולי כבר מזמן חזרה נשמתו ליצור חי חדש, ואולי בניו, בני בניו ובני בני בניו - יושבי ישראל ובניה בטהרה. אנחנו מבינים משהו ממה שהולך בעולם האמת! אזכיר כאן את הרב המשגיח הגדול רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, שכתב אחרי השואה "מכתב בדבר אמונת חכמים", מפורסם בספרו מכתב מאליהו כרך א'. מומלץ מאד לקרוא דברי קודשו בעיון. דברים עמוקים, יסודיים ומחנכים. מכל מקום ההשוואה והמסקנות החמורות הינם דברי הבל ורעות רוח. ואני מצטער שעלי להתבטא כך.

אף הדברים הבאים נאמרים **בכעס**. ברצוני לשאול את המעלים סברות כאלה: וכי אתם יודעים מה יקרב את הגאולה של הר הבית? "נביאי שקר" אתם! מי הסמיך אתכם להביע דעה כזאת שרק העלייה תקרב את הבניין? מי יודע? יתכן מאד שההיפך הוא הנכון; שבזיון המקום או מ"מ גרם בזיונו, (עיון היטב לעיל ולקמן) - עלול - חלילה - להרחיק את בניין בית מקדשנו ותפארתנו.

לא אוכל לחשות בראותי רב צעיר מפרסם חוברת, ובה חידושים מופלגים **שאינם מבוססים כלל**, ומסיק מהם הוראה למעשה, **כאילו היה אחד הגדולים שיש לו כח דהיתרא**, לצאת נגד המקובל מקדמת דנא. לפיכך מצאתי לנכון להתייחס לנקודה אחת המופיעה בחיבורו, **ומן הפרט יוכל הקורא להסיק על הכלל**.

במסגרת דבריו טוען שכביכול יש מצוות דאורייתא שמקיימים בעליה ההרה. ה"מצוה" הראשונה, שבמבט שטחי עלולה להראות כמשכנעת, היא **"לְשַׁכְּנוּ תִּדְרָשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה"** (דברים יב, ה) וע"פ פירוש הרמב"ן שם.

סילוף הדברים מדהים. המעיין בפסוקים שקדמו לפסוק זה ובפסוקים שאחריו, וברמב"ן שם, יראה בעליל שאין שום שחר להסיק מהפסוק ומדברי הרמב"ן, שיש מצוה לעלות להר הבית בזמן שהמקדש חרב. גם הספרי, המובא ברמב"ן שם, מדבר על החובה לאתר את המקום לפני שנבנה בית המקדש הראשון, וכפי שעשה דוד המלך.

חוששני, שמרוב להיטות, שנובעת בודאי מכמיהה למקדש, מעלים סברות חדשות שאין להן כל ביסוס, ומוציאים דברים מהקשרם.

עוד שאלוני: על דברי הנביא: "ציון היא דורש אין לה", דורשת הגמרא: "מכלל דבעי דרישה"; משמע אם כן, שצריך לעלות.

11. המקור העיקרי בשו"ת הריב"ש סימן תכ"ה עיי"ש שכתב שם זאת גם בשם הרמב"ן. דברי הריב"ש הובאו באופן חלקי בבית יוסף יו"ד קפ"ג.

12. כדי שברקע יראה מסגד עומר - ישנם המצטלמים בהפניית הגב למקום שכנראה שם אבן השתייה ומקום קודש הקודשים!! נראה לי שיש בזה זלזול וחילול, וזאת ע"פ הרמב"ם בהלכה ד': "כל שהשלים (=סיים) העבודה... אינו יוצא ואחוריו להיכל, אלא מהלך אחורנית מעט מעט ומהלך בנחת על צדו עד שיצא מן העזרה, וכן אנשי משמר ואנשי מעמד ולוויים מדוכנס כך הם יוצאים מן המקדש, כמו שפוסע אחר תפילה לאחוריו; כל זה ליראה מן המקדש". אציין שמו"ר הגר"א נבנצאל שליט"א, צועד כן לאחוריו - בכל דרך היציאה מן הכותל המערבי.

לא הבנתי את השאלה. הגמרא מסיקה מכאן ש-"עבדין זכר למקדש". כלומר: כאן המקור לאותן הנהגות שהנהיגו אותנו חז"ל שהם "זכר למקדש". ומ"מ היות והוזכרה הגמרא, אזכיר שהרמב"ן כתב בבראשית על הפסוק: "ותלך לדרוש את ה'": "ואני לא מצאתי דרישה אצל ה' אלא תפילה". וחזר והזכיר רעיון זה גם בספר שמות על: "כי יבוא אלי העם לדרוש אלקים". גם כאן דרישה היא תפילה; נכון מאוד! **צריך לדרוש את ה' בתפילה, לזעוק "עד מתי עוזך בשבי ותפארתך ביד צר" ולהפיל תחינה שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.** זוהי גם כל מטרת "זכר למקדש", לעורר את כולם להיות דורשי ציון בתפילה.

על הטענות שפעם לא ידעו היכן המקומות המותרים (אחר טבילה), קרי: גבולות ה"עזרה"; והיום המדידות ברורות. קודם כל אין הדברים ברורים לחלוטין גם לחוקרים היום; ואף העולים מתווכחים ביניהם עד היכן מותר - לשיטתם - לעלות. גם אם היה נכון הדבר שהמדידות נתנו סבירות גבוהה ביותר - היכן נגמרת העזרה, אין אנו עולים מכל הסיבות שפורטו ויפורטו, ולכן אין זה רלבנטי למעשה.

גם המושגים "שפלות לאומית" וכדו', שהזכירו מצדדי העלייה, אינם רלבנטיים. **המכריע העיקרי הוא כבוד המקום וכן כבוד תלמידי החכמים הרבים שאסרו ושאושרים.**

די לנו פסק חד משמעי, של אדם גדול וענק בתורה, אוהב ציון וירושלים, אולי אין דומה לו בזה, הוא הרב אביגדור בנצאל שליט"א¹³, תלמידו המובהק של הגרש"ז אויערבך זצ"ל. בעקבות רבו המובהק, רבינו, רבם של ישראל, הוא אומר **נחרצות: אסור לעלות כי כך פסקו ופוסקים כל הגדולים, ואין צורך לחפש נימוקים.**

אני חושב שקביעתו זו, שאין צורך לתת הסברים, נובעת משני טעמים: א. חשוב ללמד את עם ישראל ציות לגדולים, ועלינו לחנך את הדורות הבאים שלא להיות בכלל "פורצי גדר" ומחוצפים. ב. כל אלו שאינם מוכנים לוותר על רצונם לעלות, שמספרם הולך וגדל - לצערנו; אם תאמר להם סברה נגד שיטתם, אף אם זו תהיה חזקה ומבוססת, יעלו כנגדך חופן סברות, משכנעות ופחות משכנעות, להצדיק עמדתם הנחרצת, לשכנע להתיר את העלייה בק"ט טעמים.

דברי לא יהיו שלמים אם לא אציין כאן כמה מהביטויים ששמעתי מר"מ בישיבה בירושלים שעלה להר הבית כבר הרבה פעמים, וכך דבריו:

"חיפשתי אילן להיתלות בו (כלומר רב שמתיר) וב"ה - מצאתי. כי בנוסף לכאב על כך שהמקום נשלט על ידם וכו' - יש לי דחף נפשי להתפלל שם [הוא מוסיף: להתפלל בלב] כי הם אינם מרשים כעת ליהודים להתפלל בגלוי; או שהעולים מעמידים עצמם כמשוחחים זה עם זה, ואומרים דברי תפילות. תפילה זו מרוממת, הגם שהבית שם. המקום מלא הופעה של קדושה; הלב עולה על גדותיו וזה מרומם".

אמרתי לו - כדברי רבי יהודה הלוי בספר "הכוזרי", שהכניסם בפיו של "החבר" בדבריו למלך כוזר: **"כוונתך רצויה, אבל מעשיך אינם רצויים".**

לא יתכן לבנות הנהגות חיים ע"פ רגשות בלבד, העלויות להטעות מדרך המלך. ההנהגה חייבת להתבסס על אושיות ההלכה, ועל הדרכת גדולים, שזכו לראות את הנוכל.

חייב אני להדגיש כאן, שנושא העלייה להר הבית אינו שאלה פרטית של איש זה או אחר, אלא שאלה ציבורית, ורק בהיבט זה ניתן לשקול את כל צדדיה.

אל להם לקוראים לחשוב, שיש בנושא העלייה להר הבית כהיום הזה, שני צדדים, שתי דעות, סוג של מחלוקת הלכתית: יש אומרים שאסור, וי"א שמותר, ואף מצווה [ונכבר נכתבה חוברת מסוימת ברוח זו]. אין זו הגדרת אמת, אלא הנכון הוא: **ישנה הלכה רווחת, בה הלכו כל גדולי ישראל¹⁴ וממשיכים אותה עד לרגע זה, ביד רמה ובתוקפה של תורה. מאידך ישנה דעה יוצאת דופן, הבנויה על בודדים, בבחינת "דעת יחיד", והיא מנוגדת לדעתם של כל גדולי ישראל! דעה זו גם פוגעת קשות בסמכותה של הרבנות הראשית לישראל, שאחד מתפקידיה הראשיים הוא להנחות את הציבור בעיקר בעניינים ציבוריים.**

תלמידיהם ומושפעייהם של בעלי הדעה המתירה - "דעת יחיד", מנסים להשליט דעתם על הציבור, וכבר יצרו תנועה הסוחפת לכיוון הגברת העלייה בהר ה', במגמה שתתקבל לגמרי, כדבר לגיטימי ופשוט. הקבוצה המצדדת בעלייה יוצרת גם אווירה, שמי שאינו עולה - שייך לאלו שכאילו לא אכפת להם ואינם כואבים ששועלים מחבלים בכרם בית ה', וגם אינם מקרבים את בנין בית המקדש; ומטיפה שרק העלייה המסיבית להר הבית היא שתקרב את הבנין. אביע בזה הסתייגות וסלידה גמורה משתי הנחות אלו. על הראשונה אומר שהינה בבחינת חושד בכשרים ומוציא שם רע; והשנייה כבר הוגדרה כ"**נבואת שקר**" (ע"ד ההשאלה כמובן).

כאן, לקראת הסיום, הנני לעורר שנית וביתר שאת את הנושא המרכזי "מורא מקדש"¹⁵. כבר הזכרנו שהרמב"ם פסק בהלכות בית הבחירה פרק ז' את המצווה לירא מן המקדש ואת פרטי הלכותיה. בהלכה א' כתב: **"ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שציווה על יראתו"**. ובהלכה ז' כתב: **"אע"פ שהמקדש היום חרב בעוונותינו, חייב אדם במורא כמו שהיה חייב בבנינו... לא יקל ראשו וכו'".**

דמיינו לעצמכם שתהיה מחר, או אחר זמן, הסכמה שיהודים יכולים להתפלל בהר, ולערוך עליות ברי-מצוה וכדומה, ככל הנעשה היום בכותל המערבי. יש שיאמרו על כך: הלוואי! ובקרב בימינו. ובכן, הראיתם כיצד נראים ימי שני וחמישי בכותל? צריך עט סופר או משורר מיוחד לתאר זאת. בכל זאת אתאר במקצת בעט של איש פשוט. בנוסף למשפחות

13 אדם גדול זה, מיד אחר מלחמת ששת הימים עזב את כל תכניותיו, ובא ללמוד בעיר העתיקה בישיבת הכותל, ללא כל הכנסה או מלגה ובלי כל תנאים, והתמיד בזה שנים רבות; וכל זה אך ורק כדי להסתופף וללמוד קרוב לשכינה. עד היום הוא קבוע שם ומקריין על כולם. קשה לפרט כאן יותר.

14 אציין - למרות שאינני אוהב את ההפרדה הזאת: הן בעלי השקפה ציונית והן חרדים!

15. הדברים נכתבו בהשראת חתני הרב עידו רוזנטל שליט"א, השוכן בתוככי ירושלים תו"ב. שמעתי ממנו עיקרי הדברים שנאמרו ברגש רב.

בס"ד, אלול התשע"ז

דעת מרן הראשון לציון

הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל

בענין איסור עליה להר הבית בזמן הזה

דעת מרן הרב זצ"ל זי"ע, כפי ששמענו מפיו ישירות (וכפי שגם מוקלטת בקלטת וידאו של שיעורו במסגרת "קול צופיך"); כדלהלן:

א. אין לעלות להר הבית - אפי' לאחר טבילה, כיוון שאין בירור גמור על הגבולות, היכן מותר והיכן אסור.

ב. הצעת הרב הייתה, לבנות על גבול הר-הבית, במקום המקובל על כל גדולי ישראל שהוא מותר ללא טהרה, בית כנסת גדול וגבוה, שאליו יתכנסו עם ישראל להתפלל, גם כדי להביע שליטה על ההר, וגם כדי למנוע מיהודים שיכנסו בלא טהרה.

ג. שמענו עדות מתלמיד חכם מובהק, שעשה עבודת חקר בעניין, שהרב פסק לו חד - משמעית, שבכל השערים - אסור!!!

ד. הרב חתם על המכתב שאסור לעלות לכל שטח ההר.

הרב הוסיף ואמר: מי יודע אולי - ב"מ - האסונות שקרו - בגלל העולים.

עוד פסק לאלה שעלו, שיתחייבו בחטאת לכשיבנה בית המקדש!

הערות:

1. לחיילים ושוטרים - התיר - לאחר טבילה במקווה - לפי הנחיות הרב גץ זצ"ל.

2. אם יש התקפת אבנים וכדו' - ח"ו, מצווה להשתלט עליהם ולגרש התוקפים.

ובזאת באנו על החתום,

הרב שמואל זעפרני
ראש ישיבת ההסדר "המאיר"
ועוזרו האישי של הרב זצ"ל

הרב מרדכי נגארי
רב העיר מעלה-אדומים

הרב יוסף אליהו
בן הרב זצ"ל,
ראש ביהמ"ד "דרכי הוראה לרבנים"

הע"ה, ירושלים ת"ז, אלול תשכ"ז

הודעה ואזהרה

לכל אחינו בני ישראל בארץ ובהין לארץ הי"ז,

אחר שזכינו בחסדי השית שחר הקדש והמקדש חמדת ישראל נמצא ברשותנו, ורבים מהמון בית ישראל נוהרים לחזות עין בעין את מקום הקדש והמקדש, ויש מהם שנכנסים בשמח הר הבית אשר מדורי דורות אנו מוורים ונמנעים מלהיכנס בכל שמח הר הבית כולו פן ניכשל ח"ו באיסור חמור בפגיעה במהרת המקום הקדוש הזה.

ואת ועוד, ברבות הימים נעלם מאתנו המקום המדויק של המקדש וכל הנכנס אל שמח הר הבית עלול להכנס מבלי יודעים אל מקום המקדש וקדש הקדשים, ואז ייכשל באיסור חמור של כרת ח"ו.

לפיכך אנו חוזרים ומזהירים על מה שהזהרנו מכבר שכל יהיו איש ואשה להכנס לכל שמח הר הבית, בלי הבדל דרך אוזה שער שנכנסים בו, ומלבד עצם הזהירות מאיסור חמור זה של פגיעה במהרת מקום הקדש והמקדש, יש גם מצווה רבה של מורא המקדש ושמירתו.

ובזכות זאת יזכנו הקב"ה לתשועתו המהירה להחיש גאולתנו השלמה ונשמח לחזות בנועם ח' ולבקר בהיכלו ולעבדו בלבב שלם במהרה בימינו אמן.

איבר יהודה אונטרמן	יחזקאל אברמסקי	יצחק ניסים
יוסף שליו אלושיב	אלעזר י. וולדינגר	צבי מרקוביץ
שלמה זלמן אורבך	יעקב יצחק וביטפויגל	אפרים מוקולובר
יהושע מנחם ארנברג	שמואל ברוך ורגר	פלמן חוני גבירי
אברהם אדלר	אברהם ורגר	רפאל עבו
יצחק אריאלי	דב וולגר	יקותיאל עזריאלי
יצחק אבוהצירא	מאיר ואעקין	יהושע פרימסי
ח.י. הלוי אושפיואי	בצלאל זולטי	יעקב פינק
ישראל אליוורע	שלמה יוסף זון	יהושע קניאל
יצחק בני אדלר	שלמה טנא	צבי יהודה קק
יוסף בבליקי	ב.פ. טבורש	שלמה קרליין
ישראל בארי	שאול ישראלי	שמואל הכהן קפלן
אלעזר גולדשטיין	עובדיה יוסף	יצחק קליין
ישעיהו גולדשטיין	מרדכי יפה-שלינגר	אשר קרשטיין
י.ז. דיסקין	יעקב לנדא	פסח קוקים
עובדיה הדיא	משה לזין	אריה לייב רביץ
ש.י. הלוי	משה לוי	יעקב רוזנטל
חיים דוד הלוי	יוסף משאש	יוסף שרביט

בע"ה, ירושלים ת"ז, מר חשון תשע"ה

אנן שליחותיהם דקמאי עבדינו, להצטרף לקריאה הנאמנה הנ"ל, ולמזהיר ולנוהר ירבה שלומם כנהר. אמן.

דוד לוי
הרב הראשי לישראל

יצחק יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

החבורת יוצאת לאור על ידי ארגון 'מורא מקדש'

הארגון נוסד במטרה להגביר את המודעות לקדושת הר הבית - מקום בית מקדשנו

לפרטים ולתרומות-

053-2418479 | lemoramikdash@gmail.com | moramikdash.org.il